

STUDIUM PRZEDMIOTÓW FAKULTATYWNYCH

POWOŁANIE DO ŻYCIA STUDIUM PRZEDMIOTÓW Fakultatywnych w krakowskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej poprzedzone zostało wprowadzeniem do programu studiów przedmiotów nadobowiązkowych. Warunki do zorganizowania tego rodzaju zajęć zaistniały, gdy Uczelnia przeszła na pięcioletni cykl nauczania na studiach stacjonarnych w roku akademickim 1958/59. Wtedy to Senat WSP, za zgodą Ministerstwa Oświaty, postanowił wprowadzić zajęcia nadobowiązkowe, mające na celu wyposażenie studentów w dodatkowe umiejętności przydatne do wykonywania zawodu nauczycielskiego. Należały do nich takie przedmioty, jak: bibliotekoznawstwo, filmoznawstwo, teatrologia, gra na instrumentach muzycznych i śpiew. Organizacyjnie zajęcia nadobowiązkowe podlegały bezpośrednio prorektorowi do spraw nauczania. Największą popularnością, wyrażającą się dużą frekwencją, cieszyły się bibliotekoznawstwo i filmoznawstwo.

Na początku roku akademickiego 1962/1963 nastąpiła reorganizacja zajęć nadobowiązkowych i powołana została nowa jednostka organizacyjna pod nazwą Studium Przedmiotów Fakultatywnych, w skład którego weszły: 1) bibliotekoznawstwo, 2) filmoznawstwo, 3) zajęcia plastyczne obejmujące rysunek i grafikę, 4) teatrologia, 5) chór z metodyką śpiewu, 6) esperanto. Pierwotnie opiekę, a następnie kierownictwo Studium objęła prof. dr Mieczysława Romankówna, która pełniła tę funkcję do 1971 roku.

W nowym układzie Studium Przedmiotów Fakultatywnych zajęcia dydaktyczne, wybrane dobrowolnie przez studentów, zostały potraktowane jako obowiązkowe dla I i II roku studiów wszystkich kierunków. Studenci lat starszych mogli na nie uczęszczać na zasadzie dobrowolnej umowy z wykładownicą. Czasokres trwania studiów fakultatywnych ustalono na cztery semestry, w wymiarze 2 godzin tygodniowo, czyli 120 godzin wykładów i ćwiczeń dla całego kursu. Po każdym semestrze studentów obowiązuje uzyskanie zaliczenia, a po ukończeniu przewidzianych programem zajęć otrzymują słuchacze zaświadczenia, uprawniające do nauczania w szkole podstawowej lub średniej przedmiotu wybranego na studium fakultatywnym.

Rocznie w zajęciach z przedmiotów fakultatywnych, w omawianym okresie, brało średnio udział około 1000 studentów. Najwyższy odsetek skupiały przedmioty bibliotekarskie, bo przeszło 50% młodzieży studenckiej z pierwszego i drugiego roku studiów. Uruchomienie danego przedmiotu czy kilku grup w tym samym przedmiocie uzależnione było od ilości zgłoszeń. Tak też np. język esperanto, niezbyt licznie frekwentowany, prowadzony był stale w dwu grupach: dla początkujących i zaawansowanych, zaś bibliotekoznawstwo liczyło w niektórych latach akademickich nawet 12 grup studenckich.

Kadrę nauczającą w Studium Przedmiotów Fakultatywnych w latach 1962-1971 stanowili specjaliści w dziedzinie muzyki, teatru, filmu, plastyki, bibliotekarstwa i inni, zatrudniani na godzinach zleconych. Długoletnimi wykładowcami przedmiotów fakultatywnych w naszej Uczelni byli: mgr Z. Wyszyński — filmoznawstwo, lektor M. Sygnarski — esperanto, art. mal. J. Kluza, art. mal. E. Waniek i art. mal. J. Tyc — plastyka, aktor S. Romanek i aktorka E. Słomczyńska — teatrologia.

Spśród licznej grupy wykładowców przedmiotów bibliotekarskich przede wszystkim wymienić należy doc. dr J. Korpałę — dyrektora Miejskiej Biblioteki Publicznej w Krakowie, który przez pierwsze lata prowadził zajęcia nadobowiązkowe z bibliotekoznawstwa, a następnie był organizatorem i kierownikiem Studium Bibliotekarskiego, utworzonego w ramach Studium Przedmiotów Fakultatywnych. W latach akademickich 1962/63 i 1963/64 Studium Bibliotekarskie organizacyjnie powiązane było z Miejską Biblioteką Publiczną, a zajęcia dydaktyczne, oprócz doc. dr J. Korpały, prowadziły w nim: kustosz G. Dulęba, mgr A. Jaworska i mgr J. Kołataj, pracownicy tejże Biblioteki oraz dr F. Korpałowa z Biblioteki Jagiellońskiej. Po reorganizacji Studium Bibliotekarskiego w roku akademickim 1964/65 i powiązaniu go z biblioteką uczelnianą kierownictwo objął st. kustosz dypl. dr E. Chelstowski — dyrektor Biblioteki Głównej WSP. Zmieniono wtedy niektóre założenia programowe, wysuwając na plan pierwszy zawodowe kształcenie bibliotekarskie pod kątem potrzeb przyszłych nauczycieli, potencjalnych kierowników bibliotek szkolnych. Zatrudniono jako wykładowców pracowników z różnych typów bibliotek, aby zapewnić słuchaczom wielostronne zapoznanie się z problematyką biblioteczną i zapewnić bazę materialną, niezbędną przy tego rodzaju zajęciach. W latach 1964—1971 zespół wykładowców przedmiotów bibliotekarskich tworzyli: st. kustosz dypl. dr E. Chelstowski, kustosz dypl. mgr A. Tabakowa i kustosz dypl. mgr I. Czerni z Biblioteki Głównej WSP, st. bibl. mgr Z. Skwarnicka z Biblioteki Katedr Filologii Rosyjskiej WSP, dr I. Barowa z Biblioteki Jagiellońskiej, mgr S. Wislocka — dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej w Krakowie i kustosz G. Dulęba z Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Znaczne poszerzenie zadań dydaktycznych nastąpiło w roku akademickim

1969/70, gdy Studium Przedmiotów Fakultatywnych objęło opiekę nad zespołami artystycznymi prowadzonymi na kierunku filologii rosyjskiej, a mianowicie Zespołem Pieśni i Tańca »Iwuszka« i Zespołem Recytatorskim »Parabola«.

W roku akademickim 1970/71 uwieńczono powodzeniem zostały starania Uczelni i Krakowskiej Chorągwi Związku Harcerstwa Polskiego o zorganizowanie Ośrodka Szkolenia Opiekunów Drużyn Harcerskich. Ten nowy kierunek szkoleniowy wszedł w krąg przedmiotów fakultatywnych. Kierownictwo Studium w porozumieniu z władzami Krakowskiej Chorągwi ZHP przygotowało odpowiedni program szkoleniowy. Program ten po zatwierdzeniu przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego jest obecnie realizowany w naszej Uczelni, zaś obsadę personalną do prowadzenia wykładów i ćwiczeń zabezpiecza Krakowska Chorągiew ZHP.

Warto jeszcze wspomnieć o jednej formie działalności Studium Przedmiotów Fakultatywnych, a mianowicie o opiece nad studenckimi zespołami artystycznymi. Do takich zaliczane są »Scena Narratora«, działająca przy Radzie Uczelnianej ZSP i Teatryk Kukielkowy prowadzony przez Zarząd Uczelniany Związku Młodzieży Wiejskiej. Zespoły te, skupiające młodzież lat starszych nie objętą studiami fakultatywnymi, otrzymywały zawsze pomoc od kierownictwa Studium w postaci fachowej porady, a nawet stałych instruktorów spośród artystów scen krakowskich, zatrudnionych w charakterze wykładowców w naszej Uczelni.

W omawianym okresie działalności Studium Przedmiotów Fakultatywnych, to jest od 1962 do 1971 roku, zostało przeszkolonych około 3050 studentów w zakresie różnorodnych przedmiotów wychodzących poza ramy zajęć z przedmiotów kierunkowych. Absolwenci Studium Przedmiotów Fakultatywnych wynieśli na pewno wiele osobistych korzyści, które spożytkują w pracy zawodowej, gdy poprowadzą biblioteki szkolne, uczniowskie zespoły artystyczne czy świetlice młodzieżowe.